

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α' Πρωτότυπον

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Μουσ. Ι, 43/1970

Α
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Τομ. Ι, 43/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις). Λιτόχωραν...
(παλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας Πιερίας,
Νομοῦ Πιερίας.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ἀθανάσιος
Ἀδαμόπουλος. ἐπάγγελμα διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Λιτόχωραν - Πιερίας.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. ἀπὸ γεννήσεως (36)
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἀδαμόπουλος.....
Γεώργιος.....
ἡλικία 71.... γραμματικαὶ γνώσεις ἀπὸρ. Αἰματοικουῦ ἔχ.
..... τόπος καταγωγῆς Λιτόχωρον - Πιερίας
β) Σκεραΐδας Νικόλαος, ἐτῶν 65, ἀπὸρ. Αἰματοικουῦ καὶ Λιτοχώρου
γ) Κωνσταντὸς Χρήστου, ἐτῶν 70, κ. ... ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν αἱ πεδιναὶ : διὰ βοσκὴν
αἱ ὄρεϊναι κυρίως καὶ ὑπερμέναι πεδιναὶ.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Ἐνηλλάσσοντο.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. α) εἰς φυσικὰ πρό-
σωπα β) εἰς γαιοκτῆμονας Τούρκους γ) εἰς Γ. Μ. Α. Διονυσίου
(1.000-1.500 στρέμ.)
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Δι. ε. τ. ῥ. εἰ......

- β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Ἀπὸ τῶν γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων καὶ γεωργοκτηνοτρόφων.....
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Ναί.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Εἰς τὰ Τουρκικὰ καὶ Μοχαμεττανικὰ τσιφλίκια... εἰργάζοντο ὡς ἄτομα ὑπάλληλοι ἐπὶ μετῴ.

- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασκατόροι κλπ.) παραχταῖ Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; Ὁμοία... τῶν λοιπῶν.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) καὶ εἰς εἶδος καὶ εἰς χρήμα ὁμοῦ.

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ; ἐποχικῶς δηλ. διὰ τὸ θέλημα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; Ναί...

Ἐποχικῶς... ἦσαν ἐντάττοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ἡμαιοῦντο εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος.

- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ὁχι.....

- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιχαν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; Μόνον οἱ νέοι... εἰς Ὀχυμῶν αἱ ὑπατάροι, εἰς περιφέρειαν Πιερίας καὶ μακρύτερον οἱ κτίσται, μακρὰν οἱ ναυτικοί.
- β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάζαι..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Ὁχι ἐργάζαι ἢ ὡς τεχνῖται (κτίσται, ὑπατάροι, ναυτικοί).....

δ'. 1) Πώς ελιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μέ καυσίν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

.....μη.έ. .θ.χους. τοὺς. ὡς. ἄνω. τρόπους.....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ..Μετὰ τὸ 1930.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ..Τὸ εἰδ. ἄροτρον. τὰ 1910. περίπου. Αἱ λοιπαὶ γεωργ. μηχαναὶ μετὰ τὸ 1920.

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

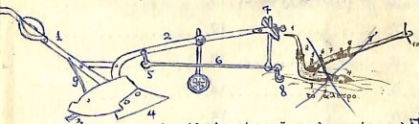
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ἦσαν. κατασκευὴς. Βόλου. (εἰς. Γερμανικόν. σχέδιον). ἄργότερον. ἐπιρρομινθεύοντο. καὶ. ἀπὸ. ἄλλων. τόπων.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. χειροχάβα.. 4. ὕψι..... 7. σταυρὰς. 10.....

2. σταθ. ἀρι... 5. κ. χειρὶ..... 8. γ. ἀν. π. β. ι. ο. ς.....

3. φτερά..... 6. βέρχα..... 9. μη. π. α. τ. ε. λ. χ. ι.....

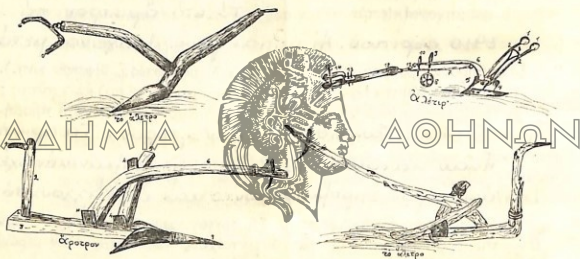
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Ποχὺ. ἄργότερον. τῶν 1920 καὶ μετὰ. πολεμικῶς. κυρίως.

3) Μηχανὴ θερισμοῦ Τὸ 1933. (ἀχι. αὐτοκινούμενη. ἐχχά. εὐρόμεται. ὑπὸ. γύων).

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) ^{ἡ ἰδία (προυχομένη ἐστὶν)} ~~ματὰ τὰ δέματα χωρὶς~~
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ τὸ 1932 (πατόζα).... - νὰ τὰ δέμα

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον τὸ κατεσκεύαζον ἐκάπιοι ἢ τεχνῖται τοῦ χωρίου Βροντοῦ (Πιερίας) ἢ αἱ καρροποιοὶ Κατερίνης.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. (οἱ ἀριθμοὶ ἀντιστοιχοῦν ἐς τοὺς τοιοῦτους ^{τῆς κατωτέρω φωτογραφίας})
1. Κενταύρι.....6. Μπουκχίθρα 11.
 2. Σταβάρ.....7.
 3. Κότσιακα...8.
 4. Παράβολο...9.
 5. Χνί.....10.

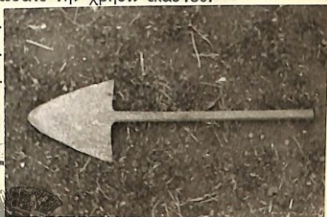
(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

...? ἦτο . μιᾶς . μορφῆς . . .
ὡς εἰς ἑναίνει φωτογραφίαν .

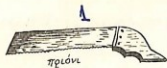
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; Δὲν ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ
ἀρχ. τῶν ἀντιμαθιῶν ἢ αὐτὰ τοῦ δ.ν.ι.ο.ῦ (ἰδέτω

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;
τογραφίαν ἀρότρου

- 7) Ἔργαλειά διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)

- 1) Πριόνι . . . 2) Ἀρίδα . . . 3) Ξυλοφαίς . . . 4) Σκεπαρνία

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... βόες . και . εἰπανί . καὶ . ἡμίονοι και ἵπποι (παλαιότερον καὶ βοῦβαχοι).
 β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... Δύο

- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
 Ναί

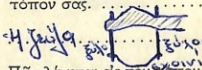

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ.
 λια κλπ.)

1. Ζεύλα
 2. Χοῦρι

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευγῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). χοῦρι

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; .. Δέν ἐγίνετο ἢ
 Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .. εἰπανίως

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποίᾳ ἢ συνήθειᾳ εἰς τὸν τόπον σας.....

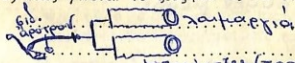
γυναικός.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνετο τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ζεῦξιν εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ...

Εἰς εἰς ἐναντι φωτογραφία

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιῆσθαι τὸ ἄροτρον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

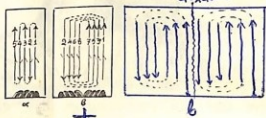
Μέ. σχοινί. τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς μέν. τοὺς βοῦς. εἰς τὰ κέρατα εἰς δὲ τοὺς ἵππους καὶ ὑμῖόνους εἰς τὰ καπίστρια.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Περιφερειακῶς ἄροῦ χωρίδιον ἢ ἀγροῦ εἰς τεμάχια (σποριάς)

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριάς, ντάμις, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); .. **Ναὶ... εἰς σποριάς** ..

.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν;

..... **Μὲ αὐλακιάν**

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηταὶ ἄροτρον;

..... **Εἰς οὐδέν μέρος**

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Οἱ ἀγροὶ εἶναι ἐπίπεδοι καὶ δὲν προέκυαν ποιοῦνται δέμα (διαφοροποιήκεται δηλ. ταῦτα ὀργώματος γόμφου κ.λ.π.).

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτρίασεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. 3. ὀργώματα (ὅπως ἐπὶ πρῶτον τετάρτο). καὶ ὅ. σπορά... α). μετὰ τὰ μαγίσματα καλαμῆς. (ξυροὐργία), β). μετὰ τὰ πρωτοβρόχια (δυάβαμα). γ). μετὰ 20 ἡμ. περίπου ἀπὸ τὰ δεύτερον (τρίτωμα).

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ὁμοίως ὡς ἀνω

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

2-3 ἔτη

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; τὰ δημητριακά 3, τὸ ψυχανθὲ 2, ζῖτος, κριθή, ψυθινόσπυρον, ἀραβόσιτος, μαϊνός, λουίνιος, ψυχανθὲ ἄνοιξις.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμευοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

...τὸ δισάκι...

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

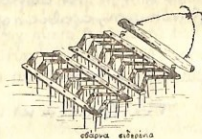
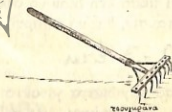
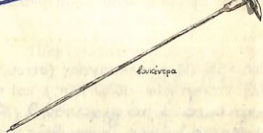
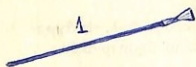
..Μὲ ἀχίματος. μικροῦ. πτώου. (ζυώτραν). μεταρημοῦ. ἐλάματος. τὸ ὁποῖον εἶναι :... προεμφρακμένον. εἰς τὰ ἄκρον τοῦ βουκέντρου(1)

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... Γίνεται.. ἀναχόχης. τῇ μακα-
τάσει. τῇ ἐμφανείας τοῦ ἄγρου. (σβάρνισμα)(2)

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἄγρου ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

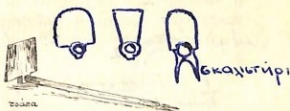
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἄγρου ἢ τοῦ κήπου π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

..... 1). κασμάς 2). τρεπά (διαφόρων
τύπων)

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

..... οὐδείς

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. τὰ ἴδια. ἡ σπορὰ ἐγίνετο

καὶ γίνεται εἰς αὐλάκις ἀνοχοῦται ἐν...
ἐναλίωμα

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..... τὰ ἴδια

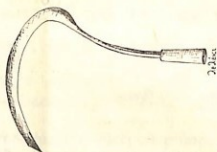
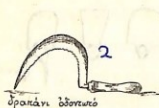
- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ, πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. ἐφυτεύοντο (ὁμοίως καὶ σήμερον) εἰς λαγκοὺς ἐπὶ τῆς αὐλάκιος μ.ε. τρεπά (φωλιές)

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) . **Παλαιότερον.**
μέ. δρε. π. ἀ. ν. 1. μέ. κόψη καὶ ἀργότερον...
(μετὰ τὰ 1920). μέ. δοντωτὴ (2).....

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....

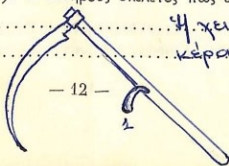
ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **μέ. κόσσα**

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
ὁμαλὴ (μὲ τοῦ ἀνωτ. ἐκτίματος).....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
Ἡ χειρολαβὴ ἦτο κέραια ξύλου.....

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικὰ ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) .Οἱ.. κιδιμρονχοι... Μετὰ τὰ 1920.
 ἡ προμήθεια τῶν ἐχίνετο ἀπὸ τὸ ἐμπόριον.

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμῃ) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰς χειρᾶς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) .Ἦτο.. καὶ.. εἶναι.. τῶν ὀσπρίων

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοιπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. .Εἰς ὕψος.. 0,10 - 0,15 μ.....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). .Ὅσοι ἔμεναν
 παραμένοντες πρὸς τὸ ἐδαφος ἐλέγοντο (π.χ. ἔσαν)

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χειριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;.....
 Οἱ ἴδιοι αἱ θεριεταί.....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλά ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

... ἔτοποθετεῖτο ἕκαστον δράγμα χωριστὰ, καθὼς ἐπαρχώρει ὁ θεριστής, εἰς γραμμὴν (ὀρδούνη) διὰ νὰ εὐ παραχάλη ὁ δέτης.

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

... Ἐθερίζον. ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὑπῆρχον
καὶ θερισταί. αἱ ὁποῖοι ἤρχοντο δι' αὐτὸν
τὸν σκοπὸν ἀπὸ τῆς καρπῶν. Ἐλαβόρος

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ονοματολογίαν)

... Με. ἡμερομίσθιον. ἢ κατ' ἀποκοπὴν.
ἢ ἀμοιβή. τῶν ἡτὸ εἰς χρῆμα καὶ εἰς
εἶδος. εἰς εἶδος. τὸ δὲ ἡμερομίσθιον. ἡτὸ
ἀνευ παροχῆς φαγητοῦ.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἐφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

ἔχι

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

10 x 1

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά.

$\frac{1}{x} = x^{-1}$

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερώς όπου υπάρχει σχετικόν ἢ ἄλλο τι
ἐπιμὸν. | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

.... Δέν... ὁ γὰρ ξένος οὐδέν ποιῶν... ἐδίφον.

[illegible]

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτισμα) τῶν σταχυῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;

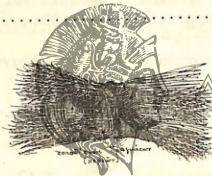
ἡμέρας μετὰ τὴν θείαν φόβου μενοι
τὸ μετέρι „δίδει ἔπειτα ἡτο ἀδύνατον
να „εὐκωθῇ“ τὸ φιλῶρι.....

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Οἱ « δέται » .. ἤμπορὸν θοῦν .. τοὺς θεριωτάς καὶ .. παρελάμβαναν .. τίς « χεριές » καὶ πολλές .. δέμας .. τίς ἔδεναν .. εἰς δέματα .. χρησιμοποιοῦντες .. πρὸς τοῦτο συνήθως τὰ « δεμακιά » (εἰδικὴν δέμας .. σταχυῶν) καὶ ἐπιπλεονέκτα .. βοῦρξα

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

.. Συνεκεντρώνοντο .. εἰς « κατάβας » .. ἀνά .. 13 .. δέματα .. διὰ τὸ .. εὐκαχόν .. μέγεθος (4 .. ἀρεπάρχηχοι .. βεῖραι .. 3 .. δεματίων .. καὶ .. ἐν .. εἰς τὴν .. κορυφὴν)

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. ? Ἀπὸ τὰ 1920
 περίπου. διότι μέχρι τότε δὲν ὑπῆρχε
 κατὰλληλος σπόρας διὰ πεινῶνς ἐντάσεις.
 Τὸ φύτεμα γίνεται μετ' τὴν τράπα. ἐκ «φωχίης».

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, με ἄροτρον ἢ με
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν. *ἡ ἐξαγωγή τῶν γίνεται*
με κοινὴν σκαπάνην (τράπα).....

στ.' Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα με ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ναι.....*
Σπορά τῶν ἀνισίων, κοπή (2-5 φορές),
ξηράνωσις, δέσιμό, φύλαξις. εἰς ἀποθήκας.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ με ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). *κατὰ τὸν μῆνα Μαῖον με κόβαν.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....
 (σελ. 12)

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .. Συνεκεντρώνοντα .. εἰς δέξι-
 α (του χοῦρες) .. μὲν .. ἐδέναντο .. μέ...
 βάχτον .. χωρίς .. ἐρχαίει

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπον εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

..... Τὰ δεμάτια μετεφέροντο μέν ἄρρα
 εἰς τὸ ἀλώνι

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗ τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμνοσάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

... Ὁ χώρος ἐλέγεται δημωνιά, ἐποθετοῦνται
 δὲ εἰς σωρόν ἀπὸ μακροῦ μαρτύρου διὰ νὰ μὴ
 βραχύνῃται ἡ ἐκτίθησις βροχίῳ.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι;

..... Ἐπῆρχον .. ἀρκετὰ .. τοιαῦτα

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

... Ἐξω τοῦ χωρίου, εἰς ἀμαρριέρινα καὶ
 ὠτερὰ .. ἐδάφι, ὅχι .. ἀμμουδερὰ (βετῆρα)

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἰδιωτικὰ καὶ κοινὸ χρῆμα, τὰ ὁποῖα
οἱ χωροὶ ἐχρησιμοποιοῦν με σειρὰν ἐπὶ
μίαν ἢ περισσοτέρας ἡμέρας.

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεῖται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Τὸ ἀλώ-
νισμα ἐξίνετο ἐν τῇ τοῦ Ιουλίου (Ἀχωνάρι).

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ~~Κυκλικά χωματάλωνο~~
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἐλάχιστα πετρά-
λωνο ἐστρωμένα με πλάκας.....

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμού (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)... ~~Χωματάλωνο~~... καθαρισμός,
βρέξιμο καὶ ἐπάλειψις διὰ κόπρου βοῶν.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

..... Ὁχι

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλώ-

Περιφερειακῶς ἐταποδεκῆτα. βερά. δέ ματι-
μέ. ταύς. βτάχυσ. πρός. τ.ό. κέντρον. καί ἐν. βυλ-
χίᾳ. ἐμαλῖπτετο. ἡ. ὄμ. ἐπιφάνειᾳ. τοῦ. ἄλ-
νιού. μέ. ἐκόρπιον. στάχυσ.

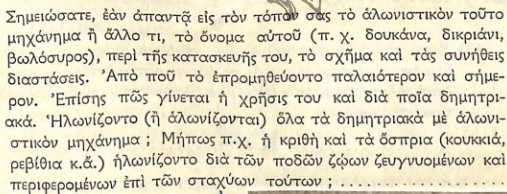
- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περισφομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλαχού τοποθετείται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἁλ-
ωγίου ἑλίνου στύλου, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στήν ἑρῶς,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦν ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον των τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχονται γῦρες», καὶ αὐτῶ νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ἀρχὴν ἵστα. πρὸς ἀχαραποίνου. τῶν σταχυῶν.
διὰ τῆς παραποίνου. αὐτῶν. ὑπὸ περιγε-
ρομένων. ἡμῶν. καὶ ἀρχὴν. καὶ ἐν συνέχει.
διὰ ἐχθρῶν. ὑπὸ ἡμῶν. δούλων. (γ).....

- β) Πώς ζεύονται οι βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμοῦ. Πώς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλιές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἄλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἄλωνιοῦ. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεде-
 μένα εἰς σπειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν
 λαιμὸν ἑκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἄλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

γ) Ποῦ ἄντι τοῦ ἁλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἕν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαεραῖται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένον ζῶων, σύρεται δ' οὕτως κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

A large, dark, rectangular object, possibly a piece of machinery or a large container, with a lighter-colored, textured surface. It appears to be made of metal or a similar material and has a somewhat weathered or aged appearance. The object is positioned vertically in the center of the frame.

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

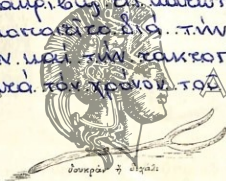
.. Ἀπὸ τὰς πρῶιναις ὥρας μέχρι

... τῶν 4 π. - 5 π. μ. συνίσταται

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ...

ἔχεται δικράνι, ἢ το ξύλινον καὶ ἢ αὐτὸ βυρσομακτ. σχῆμα

ἔχεται μακρὸν διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν δερματίνων καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν βερ-
χμῶν μακρὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀλωνίσματος.

δουκράνι ἢ δικούλι

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
τους στάχυν ;

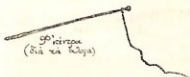
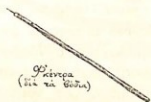
Ναι

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Βουκέντρι

διὰ τοὺς βοῦς, ξυλίνου μῆκους 2 μ. περίπου.

Ἰσ. μαμ. τ. 61. διὰ τοὺς ἵππους: ξυλίνου βέρρα
μῆκους ἐνὸς μ. περίπου μέ προσδεδεμένον εἰς τὴν
αὐραν τῆς χειτοῦ δερματίνου ἱμάντος.

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν ... Δέν. ύπάρχει. ίδια. στο. μακεί.2.... καθ' ήμέραν. ήλων. ήτο. μία... μόν.ου. ε. τρώει.2.....

- 16) Πώς λέγονται οί άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθούν διά να άποχωρισθούν τά άχυρα από τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα) ... Δέν. ύπάρχει. ίδια. αν. μακεί.2.....

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ό ίδιος ό γεωργός με ίδια κά του ζώα ή ύπήρχον (ή ύπάρχουν ακόμη) ειδικοί άλωνιστάι (έν Αίτωλία : βαλμάδες, δηλ. τσιπάνηδες, καλούμενοι άλωνιστάι και άγωγιάτες), οί όποιοι ήχον βάδια ή αλογα και ανέλεμβανον τόν άλωνισμό. ... ίδιος... ζων. ή. τόν ήλων. ή. μόν... ανεγράμβανον... είδικοί. ήλων. ή. ται. (ζα. ρα. μα. τ. α. α. ι. ο. ι.).....

- 18) Πλήν του μέσου τούτου με ζώα και με άλωνιστικόν εργαλείον ύπήρχον παλαιότερον είς χρήσιν άλλα μέσα χωρισμού του καρπού από τούς στάχυν· π.χ. τό κοπάνισμα αυτών με χονδρόν ξύλον (τόν κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εικόνα). ... όχι, εκτός των περιπτώσεων. μυρμηκ... ποδοτήτων.....

- 19) Ό κόπανος ούτος πώς έλέγετο· έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος και πάχος είχε και ποιον τό σχήμά του ; έλέγετο. κόπανος, ή. το. κατεσκευαζέμενος. έν. α. κ. η. ρ. ο. υ. ξύλου. μήκους. 4,5-2 μ. και. είχε. τό. κατωτέρω. σχήμα!

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.)... *Εἰς τὰς αὐλὰς.....*
ζι.π.ο., εἰ.κα.ις, φα.κ.ῆ., ρεβ.ῖ.θι.α., φα.ε.δ.α.ι.,.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; *Μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν καὶ οἰκογενείας δεδωμένον διὰ ἐπρόκειτο περὶ..... μικρῶν χωρῶν.....*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

..Ἐκοποθετοῦντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μὴναι
πρόδοιτα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέραμεν,
καὶ ἐνοπανίζοντα μὲ ὀνοπὸν πέν χωρισθὲν
τοῦ καρποῦ

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

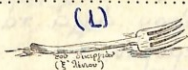
..... Δὲν. Στοιχῶν. εἰδικὰ τραγούδια.....
..... ἢ δίστιχα.....
.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Τέ 1932. Τὴν...

Ἐπρόμηθευθη τοῖς καὶ ἐκινεῖτο μὲ τρακτέρ.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... Δὲν. ὑπάρχει ἰδίᾳ ὀνομασία.
... Σωρεῖται μὲ τὰ ξύλινα μαρπαχόι. (L)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.

..Ὁ αχνηματιζόμενος.. ἑώρας... ἔχει αχνηφά...
 ..ἐπιμυμῆς... Τί ποτε... δὲν καρφώνεται..
 ..ἐπὶ τοῦ σωροῦ..

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.. ἔν. ἀρχῇ. μὲ τὸ..... (2)
 « καρποχόρ. » καὶ ἔν. εὐνεχείῃ. μὲ τὸ « ἔν. χι. ἐν. ια. φτυάρι »

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνέμίζει) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
 ..ἐθιμός.. λιχνιστὴς.. ἐπ' ἀμοιβῇ..

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;
 ..« Κότ. γαλα »... Τὰ κότεγαλα δὲν τὰ νιμνίζον
 ..ἐν. δευτέρου.. ἀλλὰ τὰ ἐχρηματίζουσιν..
 ..ὡς.. ζωοτροφίαν..

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζῶων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

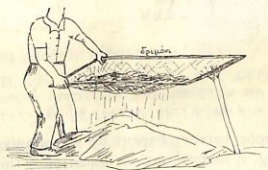
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

...κατ' ἀρχὴν... διὰ βαρώματος...
 ...τὸ κοκκινίσμα γίνεται εἰς τὸ πέρος...
 μὲ τὸ «δερμόνι».

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀποσκορμινομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρη, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα
 δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας

... Δερβιαν. 1. 71. ...

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
 Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
 ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
 κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
 (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός
 τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

... Σωρεύεται μὲ τὸ ξύλινο φτυάρι καὶ ἐν
 συνήθειᾳ καταβιβάζεται πρὸς μετα-
 φοράν. Οὐδὲν ἄλλο γίνεται.

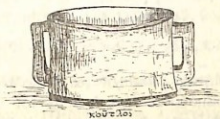
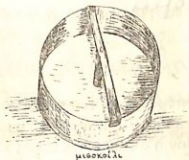
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.)
 εἰς τὴν ἀποθήκην.

Οὐδὲν.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
 εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
 Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο
 ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ
 δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εἰς ὁκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικᾶς εἰκόνας).....

...Η. Δευιάει. κατ'εβάλλετο. ἐπὶ τόπῳ...
.....(Περιγραφή τοῦ μέτρου. εἰς τὴν κατωτέρω
(2). παραγραφῇ).....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, +

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέ-
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσα-
γραφίας αὐτῶν)

..Κούτλα. ἢ .. Τειοῦμα.

Χωρητικότης. 11 ὁκάδες περίπου

4. κουτλες = 1. μτφούρι. δηλ...

1. καντάρι.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) ...Εἰς τὰς σινίκας. ἢ εἰς βάμους

ἢ ... ἀμφοῖρια. ἢ λινά.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Εἰς ἀχυρῶνας μαυρὰν
τοῦ χωρίου , γημίου τῶν ἀφῶν.....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;

..... Μετὰ τὸ ἀλώνισμα.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ἐγίνετο. τοιαύτην ἐγινε καὶ ἐχρησιμοποι-
εῖται μόνον διὰ καλλωπιστικῶς ἐνὸς τοῦ οἴκου
σκοποῦς.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσῳ χρόνῳ ; Σχηματίζεται
ὥσάν. κ.τ.ενα. ὥσάν. θυράνας κ.χ.π.....

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

...Μόνον κατὰ τὴν Ἀποκριά (Τυροράγου)

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

...Τὸ ἑσπέρas τῆς Ἀποκριᾶς (Τυροράγου)
μέχρι τὸ μεσονύκτιον ἢ καὶ τὰς πρωϊνὰς
ὥρας εἰς τὰς κεντρικωτέρας σητατείας
ἢ σταυροδρομῶν τῇ κωμοπόλει.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

..... « καύσιμο τῶν κέδρων »

β'. 1) Ποιοί ἀνάπτουν τήν πυράν, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ...

... τῶν ἀνάπτουν. παιδιὰ, ὅπως εἰς τὰς ἐκδη-
λώσεις περίξ αὐτοῦς συμμετέχουν. καί ἡλικιωμένοι.

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποῖον μέρος ; Τα παιδιά συλλέγουν
ἀπὸ τὰ δάση ἀποικεικῶς κέδρους ἐπὶ
30 περίπου ἡμέρας πρὸ τοῦ εὐς. Απουριᾶς.

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Τοὺς κέδρους ἀποθηκεύουν εἰς ματαμύχους
χώρους εἰς ἐνάστην γειτονίαν διὰ νὰ τὰ μετα-
φέρουν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον τοῦ πυρᾶς τὴν ἐπέραν
τοῦ Απουριᾶ. Πολλοὶ κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν γίνον-
ται κλοπαὶ κέδρων τὸν ὅποιον ἐπὶ τῶν παιδίων τὰ ὁποῖα

γ'.

Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ; καὶ καυχῶνται διὰ
1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορταί, ἄσματα, κρότοι, θόρυβοι. τὰς ἐπιτυ-
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα χιασίων

..... Οὐδέν. τριαῦτον.

.....

.....

.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

... Γύρω ἀπὸ εἰν. πυράν. χορεύουν. συνή-
θως ἡλικιωμένοι καί ὁσιανίως. τὰ παιδιὰ
βραῦτα φροντίζουν διὰ εἰν. συντηρικῶν τοῦ πυρᾶς,
τοῦ συνδοεῖα. ὀρχαίων. ἢ ἄδοντες

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

...ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρομεν καὶ...
...οὐκ... κέδραι... καπτάμενοι καὶ...
...χόμενοι... ἐν τῶν... δακτύλ... τοῦ...
...ὁμόφυτον.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ 'Ιούδα' (περιγράψατε λεπτομερῶς)

ὁ.χ.ι.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου
τὰ παιδιά μεταφέρουν ἀπὸ τοὺς χώρους ἐναυωδικῆς
ὡς τοὺς κέδρους καὶ τοὺς εὐρεῖον εἰς τὴν αὐτὴν
τῶν μικρῶν πλατειῶν τῆς κυριοπόλεως καὶ περὶ κιν
800 - 900 μ.μ. ὥραν... ἀνάπτονται τὴν πυρὰν ἐν τῷ κέντρῳ
ἐνάστες πλατείας. Ἀποχουδοῦν ἄφματα καὶ χοροὶ
περίξ τῆς πυρᾶς ποτῆρες τῇ συνοδείᾳ ὀργάνων. Πολλοὶ
ἐνδεδυμένοι μαυπαράδες ἄδουν παλαιὰ ἄσματα
ἄσματα ἢ καὶ προβαίνουν εἰς ἀέμνους χειρονομίας
καὶ ἐκφράσεις. Οὐδεὶς ὅμως στενοχωρεῖται διὰ τοῦτο,
θεωρῶν τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας ἐθιμικὴν παράδοσιν
τῆς βραδείας. Οἱ κάτοικοι τῆς κυριοπόλεως περιφέρον
ται ἀπὸ γειτονίας εἰς γειτονίαν ἄδοντες καὶ χορεύοντες
μέχρι τῶν πρώτων πρωϊνῶν ὥρῶν, ὅποτε μίᾳ, μίᾳ αἵ πε
ραὶ θβίνουν ἐφ' ὅσον καὶ τὰ ἀποδέματα τῶν κέδρων
ἐξαντλοῦνται. Παλαιότερον τὸ πρωὶ τῆς καθ. Δευτέρας αἱ γυ
ναῖκες ἐπαινον ἐστάχτην ἀπὸ τῶν πυρᾶν τῇ γειτονίᾳ, τῶν διὰ
καθαρίδουν με αὐτῶν τὰ κάλκηνα ἐκείνη. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τόρ κ. Ζαίρ/τίν Δαφ. Εξαρχία
Β' Περιφ. Περσίας

Κατρίνν

Ἀναβιβάζει Ἀλεξάνδρου τὴν τιμὴν καὶ
 Ἀναγορεύει διδ/γον ὑπεβάζει ἔφιν ἐννοητικῶς
 Ἀναμενύσαν Ἀνδρ. Ἀναγορᾶν τοὺς διδ/γον Ἀνα-
 μετὰ φανίζγον μενεργεν Ἀναστασιον μετὰ
 γεωγραφικῶν περι- ἐννοητικῶν φανίζγον, ἀπο-
 εχομενον. ρῶντος τῆς γεωγραφικῆς στοι-
 χεῖα διδ/γον ἀπομύνην, διδ
 ἐν Ἀνατολῇ ἡμεῖς τα καὶ ἔφιν.

c

Διπλ. Γεω. Εργασίον

ΣΥΝ. 1 ΔΙΑΔΟΧΗ
1 ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

[Handwritten signature]

Ἀναφορά

πρὸς τὸν Ἀδελφοποιόν Ἀθανασίου
ἱδρύου Ἀ' Δημ. Σχολ. Λιτοχώρου

«περί υποβολῆς στοιχείων διὰ
τὴν σύνταξιν λαογραφικοῦ
Ἀτλαντος τῆς Ἑλλάδος».

Ἐν Λιτοχώρῳ τῇ 20-1-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Συν. 17

Πρὸς
τὸν κ. Ἐκπαιδ. τῶν Δημ. Σχολείων
Β' Ἐκπ/κῆς Περιφ. Πιερίας

Εἰς Κατερίνην

(Διὰ τοῦ κ. Λ/τοῦ τοῦ Ἀ' Δημοτικοῦ
Σχολείου Λιτοχώρου)

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀρ. 2898/
24-11-69 ὑμετέρας, περί συλλογῆς ὕλης
διὰ τὴν σύνταξιν λαογραφικοῦ Ἀτλαν-
τος τῆς Ἑλλάδος, λαμβάνω τὴν τι-
μὴν καὶ υποβάλλω ὑμῖν συμπληρω-
μένης ἐμπειρησμένης τὸ σχετι-
κὸν ἐντύπον ἐρωτηματολογίου, ὡς καὶ
τὸ γεωγραφικὸν τῆς συλλογῆς ὕλης
τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συλλεχθέντων
στοιχείων φωτογραφία ἔχουσιν ἐπι-
σημασίαν ἐπὶ τῶν σερίδων τοῦ ἐρωτη-
ματολογίου.

Εὐμετάστατος

ὁ διδάσκαλος

Παυλὸς Παναγιωτοῦ

Γεωργικά έργα εἰς τὸ 1920
καὶ κατ' ἔθιμον πύρα

τοῦ Δήμου Λιτοχώρου Νομοῦ Πιερίας

αὐτῇ συλλεχθεῖσα

ὑπὸ τοῦ Ἀδαιοπούχου Ἀθανασίου, διδύχου, κατ. Λιτοχώρου

Πρόσωπα τὰ ὅποια παρέδωκαν τὰς πληροφορίες:

- 1) Ἀδαιοπούχος Γεώργιος, ἑτῶν 71, κάτοικος Λιτοχώρου
- 2) Ζεφραΐδης Μικόλαος, „ 65, „ „
- 3) Κωνσταντῖνος Χρήστος, „ 70, „ „

Α' ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

Διὰ σφοδρὰν προωρίζοντο αἱ πεδιναὶ περιοχαὶ· διὰ βο-
σκῶν αἱ ὄρειναι κυρίως καὶ ὑπερμέναι πεδιναί, αἱ ὅποια
καὶ ἐπληθύνοντο κατὰ χρονία διαστήματα. Αὗται ἀνῆκον
ἢ ἰδιοκτησίᾳ α) εἰς χωρικοὺς, β) εἰς μοναχικοὺς Τούρκους
ἢ εἰς τὴν Μητρίαν Διακονίαν (1880-1885 περί.) καὶ γ) εἰς τὴν Χριστι-
ανικὴν Κοινότητα Λιτοχώρου ἀνεγνωσμένα ὀλίγα κτήματα, τὰ
διναίμεθα τῇ ἐνομιάζουσ τῇ νόμῳ τῶν ὁποίων εἶχε ἡ
ἐφορεία τῶν ἁρχῶν πρὸς συνάφειαν τούτων.

Ὁ πατὴρ διετήρει τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ
μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ταύτης μετὰ
τὸν θάνατόν του, καθ' ὅσον τὰ τέκνα καὶ μετὰ τὸν γάμον
τῶν παρέμεναν συνίδιαι ὑπὸ τῇ πατρὶαν ὠτρύν.

Ἀπῆρχον εἰς τὴν κοινότητα γεωργοί, κτηνοτρόφοι καὶ γεωργὸν
κτηνοτρόφοι. Καὶ οἱ βιοτέχναι ὅπως ὑποχοροῦντο (καὶ εἴμερον)
εἰ παρέργον καὶ εἰς τὴν γεωργίαν.

Εἰς τὰ Τουρκικὰ καὶ Μοναστηριακὰ κτήματα ἐργάζοντο
ὁπάκηχοι ἐπὶ μεθῶ, ἢ καὶ κωνωνικὴ θεία τῶν ὁποίων ἦτο ὁμοίᾳ
τῶν λοιπῶν. Οὗτοι ὑφαινοῦντο εἰς εἶδος καὶ χρῆμα ὁμοῦ.
Ἐποχικῶς ἐχρησιμοποιοῦντο ἕως ἐργάται ἐπὶ ὁποῖοι ἄνδρες καὶ γυ-

ναΐκες καὶ ἠμοίβοντο εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος. Δούχοι οὐδέποτε ἐχρησιμοποιοῦντο.

Πολλοὶ ἄνδρες ἀπεμαρύνοντο τοῦ τόπου διὰ νὰ ἐργασθῶν ἀγραφοῦ ὡς κτίεται, ναυτικοί, ὑψοῦμοι ἢ καὶ ἐργάται.

Χρῆσις χημικῶν χημαγμάτων εἰς τὸν τόπον ἔγινε μετὰ τὸ 1930. Παλαιότερον τὰ χωράφια ἐλπαίνοντο μὲ ζωϊκὴν κόπρον, μὲ φυτικὴν (καῦσις καθαριῶν κ.λπ.) ἢ καὶ μὲ κόπριν γάρρῳ δι' ὀργάνου.

Τὸ σιδεροῦν ἄροτρον ἐχρησιμοποιοῦντο τὸ πρῶτον τὸ 1910 περίπου. Αἱ ζοιπαὶ γεωργικαὶ μηχαναὶ ὡς ἔξῃ: α) τρακτέρ: πορὺ ἀργότερον τοῦ 1920 καὶ ὑπὸ μεταπολεμικῶς, β) μηχανὴ δερβίου (ἔχει αὐτοκινούμεν, ἀλλὰ ἐνδύμεν ὑπὸ ζῶν) τὸ 1933, γ) μηχανὴ ἀλωνισμοῦ (πατόρα) τὸ 1932.

Τὸ ξύλινον ἄροτρον ἐκασκευάζετο ἀπὸ ἐνδοπίους τεχνίτας, ἢ ἀπὸ τεχνίτας τοῦ χωρίου Βροντοῦ (Πιερίας), ἢ ἀπὸ τοῦ κοροποιοῦς Κατερίνης. Ἡ μορφή του ἦτο ὡς ἔξῃ:

Τὸ ὕνι (ἢ) ἦτο μίας μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίαν δυνάμει τῶν εἰδῶν τῶν ἀγρῶν, ἢ δὲ οὐρά του ἦτο μεγάλη καὶ εἰς τοιαύτων θέσει, ὥστε ἀντιμαστιτὰ τὴν ἐπὶ τὴν μὴ διαρκοῦντος ἰδιαιτέρας τοιαύτης. Ἐργαζοία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἄροτρον ἦσαν ἡ σκεπαρτιά , τὸ πρίονι , ἡ ἀρίδα ,

ὁ ξυφορῆς

Διὰ τὴν ἀροτρίαν ἐχρησιμοποιοῦντο βόες καὶ ἐπὶ τὴν

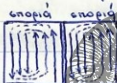
ἡμίονοι καὶ ἵπποι (παλαιότερον καὶ βούβαχοι) ἀνὰ δύο. πρὸς
τοῦτο ἐχρησιμοποιεῖτο ζυγός, ἡ μορφή τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἑξής:

Ἀποτρίαισι δι' ἐνὸς ζυγίου δὲν ἐγένετο ἢ ἐγένετο ἀπανίως.

Οὐδέποτε εἰς τὸν τόπον ὠρχυνε ἡ γυναῖς. Ὁ χειρὸς κατὰ
τὴν ἐργασίαν κατευθύνει τὰ ζευγμένα ζῶα προκειμένου περὶ
βοῶν μὲ ἐχοινί τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
ἢ εἰς τὰ καπίστρια προκειμένου περὶ ἡμίονων.

Τὰ χωράγια ὠρχύνοντο (καὶ εἰμερον) περιφερειακῶς ἀπὸ
χωριδοῦ ὁ ὁρὸς εἰς «ἐπορείς» μὲ βαθεῖες αὐχαιεῖς.

Ἡ ὁρὸς τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀγρῶν δὲ προέκυψε διὰ διαφοροποι-
ήσεως τοῦ ὁρχώματος λόγῳ κλίσεως τοῦ ἐδάφους κ.λπ.

Πρὸ τῆς ἐπορᾶς ἐγίνοντο (καὶ εἰμερον) 3 ἐργάσματα (ὅπως
ἀπανίως καὶ τέταρτο): α) μετὰ τὸ κάψιμο τῶν καλαμιῶν,
(ζυγοῦρρισμα), β) μετὰ τὰ πρωτοβρόχια (δυάβαρμα), γ) μετὰ
20 ἡμ. ἀπὸ τὸ δεύτερον (τρίτωμα). Ὁμοίως καὶ διὰ τὸ
φύτεμα τῶν κηπευτικῶν. Διὰ νὰ ἐπαρθεῖ εἰς ἀγρὸς εἰσαίρει
ἢ ὁρχον διημετριασμένον ἔπειτα ἀποκαθιέρχεται ὠρισμένων
ἐτῶν ἔπρεπε νὰ ἀρεθῇ εἰς ἀγαρόντιαν 2-3 ἐτῶν.

Κατὰ τὴν ἐπορὰν ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐπορέως τὸ
διωάκι ἐκ τοῦ ὁποίου οὗτος ἐξήγαγε καὶ διεκώρριζε τὸν
ἐπόρον. Τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἀρότρου εἰς τὰ ὁποῖα ἐκὼλλον
χώματα, χόρτα ἢ ριζίδια ἐκβαδίζοντο μὲ ἐκίματος μικροῦ
πύου (ζύτρου) μεταλλικοῦ ἐλάματος, τὸ ὁποῖον ἦτο προεκυρ-
μένον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ βουκέντρου.

Οἱ ἴδιοι ἄγροι, οἱ ὁποῖο ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τῶν καλλιέργει-
αν τῶν σιτηρῶν ἐχρησιμοποιοῦντο (καὶ εὐμερον) καὶ διὰ τῶν
καλλιέργειαν τῶν ὁσπρίων καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν. Ἡ
σοὰρὰ τῶν γίνεται πάντοτε εἰς αὐχαιεῖς. Διὰ τὰ ὁσπρία, ὅπως
καὶ διὰ τὸν ἀραβόσιτον ἀμοχουδεῖ ἐν εὐαίχμα. Τὰ χεώμ-
χα ἐρυτεύοντο (καὶ εὐμερον) εἰς λαγκοὺς (ρωχίεῖς) ἐπὶ τῆς
αὐχαιεῖς μετὰ τὰς.

Β' ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Τὰ δημητριακά ἐθερίζοντο παλαιότερον μετὰ δρεπάνι μετὰ
κόμην⁽¹⁾ καὶ ἀργότερον (μετὰ τὸ 1920) μετὰ δρεπάνι ὁδοντωτό⁽²⁾.
Τὰ χόρτα ἐθερίζοντο μετὰ τὴν κόμην καὶ ὁποῖος ἡ κόμην ἦτο
ὁμαλὴ καὶ ἡ χειρολαβὴ κέρατος⁽³⁾.

Τὰ ὡς ἄνω θεωρητικὰ ἐργαζομένων κατεσκευάσαν οἱ εἰδικοὶ.
μετὰ τὸ 1920 ἡ προμήθειά των ἐγένετο ἀπὸ τὸ ἐμπόριον.
Εἰδικῶς τὰ ὁσπρία δὲν ἐθερίζοντο ἀλλ' ἐμυζήνοντο.

Τὰ σιτηρὰ ἐθερίζοντο εἰς ὄρος 0,10-0,15 μ. ἀπὸ τοῦ ἐδά-
φους. Οἱ θερισταὶ προχωροῦντες ἐποικισθῆναι ἑαυτὸν
δράχμα χωριστὰ εἰς γραμμῶν (ὁρδούνη) διὰ νὰ τὰ παραλά-
βῃ ὁ δέσμιος. Ἐθερίζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Φημίχρον καὶ
θερισταὶ οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο δι' αὐτὸν τὸν εὐσπὸν ἀπὸ τῶν κα-
ρῶν Ἐλασσόνης. Οἱ τοὶ ἠμοῖοντο μετὰ ἡμερομίσθιον ἢ κατ'
ἀποκομὴν. Ἡ ἀποκομὴ των ἦτο εἰς χεῖρα καὶ σπανίως εἰς
εἶδος, τὸ δὲ ἡμερομίσθιον ἦτο ἄνευ παροχῆς φαγητοῦ.

Τὸ δέσμιος τῶν θερισμένων σταχῶν ἐγένετο ἀμέσως μετὰ
τὸν θερισμὸν διὰ τὸν φόβον τοῦ πληροῦ ἀνέμου (μεχτεμίου).

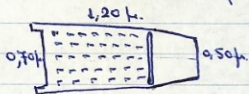
διότι ἔπειτα ἦτο ἀδύνατον νὰ «συνωθῇ» τὸ σιτάρι. Τοὺς δε-
ριετὰς ὑποχόουν οἱ «δέται», οἱ ὁποῖοι παρελάμβανον τὶς
«χεριές» καὶ πολλὰς ὁμοῦ τὶς ἔδεναν ἐν δέματα χρησιμοποιοῦν-
τες πρὸς τοῦτο συνήθως τὰ «δεματιὰ» (εἰδικὴν δέξιν
σταχυῶν) καὶ σπανιώτερον βοῦρχα. Μετὰ τὸ δέξιμον τὰ
δεματῖα συνεκεντρώνοντο εἰς «στάβες» ἀνὰ 13 δέματα
διὰ τὸ εὖνοχον μέτρον (4 ἀρετὰ χιχοί βираί 3 δεματῖων
καὶ ἐν εἰς τὴν κορυφῇ).

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

Τὰ δεματῖα μετεφέροντο μετὰ ἡμᾶς εἰς τὸ ἀλώνι καὶ
ἐτοποθετοῦντο πλησίον αὐτοῦ εἰς σπῆραν χιμάτος καλῶς
διὰ νὰ μὴ βραχοῦν ὅλα εἰς περιπτώσιν βροχῆς. ἤκτιρον ἄρε-
τὰ ἀλώνια ἔξω τοῦ χωρίου πλησίον τῶν ἀγρῶν, κατασκευασμέ-
να ἐπὶ στερεοῦ ἑδάφους (στῆρα). Ἄλλα ἐξ αὐτῶν ἦσαν
ἀποκτείνια καὶ ἄλλα κοινόχρηστα, τὰ ὁποῖα οἱ γεωργοὶ χρη-
σιμοποιοῦν μετὰ βειράν ἐπὶ μιᾶς ἢ περισσοτέρας ἡμέρας. Ταῦ-
τα ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωματάλωνα καὶ ἐλάχιστα πε-
τράλωνα, στρωμένα μετὰ καλά. Ἐκαστον ἔτος πρὸ τοῦ
ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ τὰ χωματάλωνα ἐκαθαρίζοντο,
ἐβρέχοντο καὶ ὑγείνοντο μετὰ ὕδρον βοῶν.

Ὁ ἀλωνισμὸς ἐγένετο ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου (Ἰουνίου).
Εἰς τὸ ἀλώνι ἐτοποθετεῖτο περιγερειακῶς βειρά δεματῖων
μετὰ τοὺς στάχους πρὸς τὸ κέντρον καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐναυῖπτετο
ἡ ὅλη ἐπιφάνειά του μετὰ ἐκόρπιους στάχους. Ἡ ἐργασία τοῦ
ἀλωνισμοῦ ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Ἐξέωντο δύο πρῶα μετὰ ζυγόν, τὸ
ἄκρον τοῦ ὁποίου ἦτο δεμένον μετὰ χοινίον εἰς στάχον, ὁ
ὁποῖος ἦτο ἐμπεφυμένος εἰς τὸ κέντρον καὶ μετεφέροντο κατα-
πατοῦντα τοὺς στάχους ἐπὶ ἰκανόν χρόνον. Ἐν συνεχείᾳ μετὰ
τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χοινίου ἐξέωντο εἰς τὴν «δουμάνην»

ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπέβαινε καὶ ὁ ἀγωνιστής (ἄνδρας ἢ γυναῖκα)
ὀδηγῶν εἰς περιφερειακὴν κίνησιν τὰ ζῶα. «Ηὐδουιάνη» ἦτο
γωνίς σκήματος ἰσοσκελοῦς τραπέζιου, μέσωναυσιμένον τὸ
ἐμπρόσθιον τμήμα αὐτῆς, φέρουσα εἰς τὴν κατὰ ἐπιφάνει-
άν της ἀποσχιδῆς σκληροῦ ξύλου
ἢ μετάλλινον κοπτερὰ ἐλάσματα.
Ἐκαστασκευάζεται συνήθως ὑπὸ
καρροποιῶν καὶ ἐκρηκτικοποιεῖτο

εἰς τὸν ἀγωνιστὸν τοῦ εἴτον, τῆς κριθῆς καὶ τῆς σιμάχης.

Κατὰ τὸν ἀγωνιστὸν ἐκρηκτικοποιεῖτο καὶ διχαλωτὸν ζῦλον,
τὸ «διυράνι», διὰ τὴν μετακίνησιν καὶ τακτοποιήσιν τῶν
σταχῶν κατὰ τὴν ὕψιν τῆς ἐργασίας τοῦ ἀγωνιστοῦ. Ἀγ-
νίε συνήθως ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς καὶ σπανίως ἀνεχάρμβανον
τὴν ἐργασίαν εἰδυοὶ ἀγωνισταὶ (παρμαπαγαῖοι).

Πολλοὶ δὲ διὰ τὸν ἀγωνιστὸν ἀπὸ μικρῶν ποσότητων εἴπου
ἐκρηκτικοποιεῖτο σιπανάς. Οἱ σταχὺς ἐκμηχρύνοντο ἐπὶ τοῦ
ἐδάφους καὶ «ἐμσπανίζοντο» μετὰ σιπὸν τὸν χωριστὸν τοῦ
καρποῦ.

Ἡ πρώτη ἀγωνιστικὴ μηχανὴ ἐκρηκτικοποιεῖτο εἰς τὸν τόπον
τὸ 1932. Τὴν ἐπινοήσθη ἰδιώτῃ καὶ ἐκινεῖτο μετὰ τρακτέρ.

Μετά τὸν ἀγωνιστὸν οἱ ἀγωνιστὲς σταχὺς σπρέυνον
μέτὰ τὸ «καρποχόρι» εἰς ἐπιμήκην σωρὸν διὰ τὸ χίχνισμα.
Τοῦτο γίνετο ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸ ζῦγιν «καρποχόρι» καὶ ἐν συ-
νεχείᾳ μετὰ τὸ ζῦγιν ρυτάρι. Ἐχίχνιζε πάντοτε εἰδυὸς
χιχνιστής ἐπ' ἀμοιβῇ.

Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχῶν, τὰ ὁποῖα παρέμεναν
μετὰ τοῦ καρποῦ μετὰ τὸ χίχνισμα ἔχοντο «κότσαλα».
Ταῦτα δὲν ἤχωνίζοντο ἐν δευτέρῳ, ἀλλ' ἐκρηκτικοποιεῖτο
ὡς ζωτοτροφή. Ἡ ἀραίρεσις τῶν ἐκινετο κατ' ἀρχὴν διὰ σαρ-
ματος τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωροῦ τοῦ καρποῦ καὶ εἰς τὸ

τέλος διὰ νομινίσματος μέ τό «δεσμόνι».

Ἐπί τόπου κατεβάχχεται ὁ φόρος τῆς «δεκάτης» καί το «ἀγροφυλακιάτικος».

Τό χρησιμοποιοῦμενον μέτρον χωριτικότητος ἦτο ἡ «κούτχα» ἢ «τσιούμα».

Χωριτικότης: 11 ὀκάδες περίπου.

4 κούτχες = 1 μτζίρι δηλ. 1 κατάρι.

Ὁ καρπὸς ἀποθηκεύεται ὑπὸ τοῦ χωρτοῦ εἰς τὰς οἰκίας: εἰς βάμλους ἢ ζύλινα ἀμπάρια, τό ἄχυρον εἰς ἀχυρώνας, μαυράν τοῦ χωρίου, πηλὸν τῶν ἀχυρῶν.

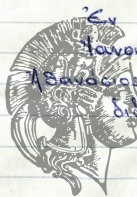
Δ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

Τό ἐσπέραι τῆς Κυριακῆς τῆς τυροφάγου λαμβάνει χώραν κατ' ἐδίμον εἰς τὸν τόπον ἀναμμα φωτιάς, γνηστή μέ τό ἔνομα «**ΑΚΑΔΗΜΑ**» τῶν κέντρων. Τό ἐδίμον ἔχει τῆς ἐξῆς: Ἐπί 30 ἡμέρας περίπου πρὸ τῆς ἡμέρας κυριακῆς τὰ παῖδια κόπουν καί μεταφέρουν κέντρους (ἀποκηχετινῶς) ἀπὸ τὰ πηλὸν δάση τοῦ Ὀλύμπου. Τούτους ἀποθηκεύουν εἰς καταμήλους καί ἀβραεῖς χώρους εἰς ἐκάστην χειτονίαν, διότι κατὰ τό χρονιὸν αὐτὸ διάσκεψα γίνονται μορφαί κέντρα τὰς νύκτας ὑπὸ παιδιῶν ἄλλων χειτονιῶν, τὰ ὅποια καί καυχῶνται διὰ τὰς ἐπιτυχίας των ταῦτα. Τό ἀποσκεψα τῆς Κυριακῆς τῆς τυροφάγου τὰ παῖδιά μεταφέρουν ἀπὸ τοὺς χώρους ἐναποθηκεύσεως τοὺς κέντρους καί τοὺς σπρεῶνουν εἰς τινὰ ἄμυν τῶν μυρῶν πηλατιῶν (ἢ καί σκαυροδρομῶν) τῆς κωμοπόλεως καί περὶ τὴν 8 π.μ. ὡρῶν ἀνάπτουν τὴν πυράν εἰς τὸ κέντρον ἐκάστης πηλατιᾶς. Ἀκοχουδοῦν ἄσματα καί χοροὶ περὶ τῆς πυρᾶς πολλὰκις τῇ συνοδείᾳ ὀρχάνων. Πολλοὶ ἐνδεδυμένοι μαυμαράδες ἄδουν παλαιὰ ἄσματα ἄσματα ἢ καί προβαίνουν εἰς ἀδέμους

χειρονομίας καὶ ἐκφράσεις. Οὐδεὶς ὅμως στενοχωρεῖται διὰ
τοῦτο, θεωρῶν τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας ἐθιμικὴν παράδοσιν
τῆς βραδείας. Οἱ κατόικοι τῆς Μεσοπόλεως περιφέρονται ἀπὸ
χειτονιάς εἰς χειτονιάν ἄδοντες καὶ χορεύοντες, φωνάζον-
τες καὶ θορυβοῦντες μέχρι τῶν πρώτων πρωϊνῶν ὥρῶν,
ὁπότε μία, μία αἱ κυραὶ εὐύνουν ἐφ' ἑαυτὰς καὶ τὰ ἀποδέ-
ματα τῶν κέντρων ἐξαντλοῦνται.

Παλαιότερον τὸ πρῶν τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας αἱ γυναί-
κες ἐχάρμωον στάνκτω ἀπὸ τῆν κυρὰν τῆς χειτονιάς
τῶν διὰ νὰ τρίγουν καὶ νὰ καθαρίσουν με αὐτὴν τὰ
χάλκινα ἐκεῖνη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἐν Μεσοπόλει
Ἰανουάριος 1970

Ἀθανάσιος Ἀδαμόπουλος
διδάσκων

ΔΟΧΗΝΩΝ